

ÖĞRETMENLERİN VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİM” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARININ İNCELENMESİ

EXAMINING METAPHORS OF TEACHERS AND TEACHER CANDIDATES
TOWARDS CONCEPT OF MULTICULTURAL EDUCATION

DOI:10.17755/esosder.81434

Yücel ÖKSÜZ¹
Elif GÜVEN DEMİR²
Adem İCİ³

Öz

Bu çalışmada ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının “çok kültürlü eğitim” kavramına ilişkin metaforlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde hazırlanmıştır. Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik esas alınarak seçilmiştir. Buna göre, Samsun iline bağlı ilkokullarda görev yapan branş ve sınıf öğretmenleri ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlköğretim bölümünde 5 anabilim dalında (Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği) ve Resim Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adayları örnekleme alınmıştır. Veri toplama aracı olarak, açık uçlu bir görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme formunda “Çokkültürlü eğitim gibidir; çünkü” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırma verileri içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları öğretmen ve öğretmen adaylarının 71 farklı metafora sahip olduklarını göstermektedir. Metaforlar incelendiğinde öğretmen ve öğretmen adaylarının sahip oldukları metaforların 6 farklı kategoride toplandığı görülmektedir. Bunlar, Başkalarını Anlamaya Yönelik Perspektif Kazanmak Olarak Çokkültürlü Eğitim, Çok Boyutlu Bilgi Birikimi Gerekirtmesi Açısından Çokkültürlü Eğitim, Farklı Olan Hakkında Bilgi Sahibi Olmak Olarak Çokkültürlü Eğitim, Bireysel Farklılıkları Temele Alması Açısından Çokkültürlü Eğitim, Farklılıkların Oluşturduğu Zenginliğe İmkan Vermesi açısından Çokkültürlü Eğitim, Ülkelerin Birliği için Tehlike olması Açısından Çokkültürlü Eğitim.

Anahtar Sözcükler: Çok kültürlü eğitim, Öğretmen, Öğretmen Adayı, Metafor

Abstract

Purpose of the study is examining metaphors of teachers and teacher candidates in primary school towards concept of multicultural education. The study is designed in descriptive survey model as a one of the qualitative research method. Sample of research was conducted by maximum variation sampling method is a kind of the purposeful sampling. Sample of the study is consisted of branch and classroom teachers who work at primary schools in Samsun and teacher candidates who study in Primary School Department (Classroom Teaching, Preschool Teaching, Science Teaching, Math Teaching, Social Science Teaching) and other education departments are Art Teaching, Music Teaching, Physical Education Teaching, English Teaching, Psychological Counselling and Guidance Teaching in Ondokuz Mayıs University. An open ended interview form was used for collecting data. The sentence of “ Multicultural education is like.....because.....” was asked to fill by participants in interview form. Research data was analyzed by content analysis method. Research results show that teachers and teacher candidates have different metaphors (71) about multicultural education. When examined metaphors were divided different 6 categories are “Multicultural Education as a gaining perception to understand others, Multicultural Education as a requiring multidimensional fund of knowledge, Multicultural Education as a gaining information about different one, Multicultural Education as based on individual differences, Multicultural Education as enabling richness of differences, Multicultural Education as a danger of unity of countries”.

Keywords: Multicultural Education, Teacher, Teacher Candidate, Metaphor

¹ Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, yoksuz@omu.edu.tr

² Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, elifguven1@hotmail.com

³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ademici80@hotmail.com

1. GİRİŞ

Tekdüze bir yapının ötesinde çok boyutlu bir kavram olarak küreselleşme ekonomik, siyasi ve kültürel alanlarda yaşamı etkilemektedir. İş adamı için geniş pazar ağlarını, politikacı için yeni dünya düzenini ifade eden küreselleşme; günlük hayatını idame ettiren birey için ise farklılıkları ifade etmektedir. Nitekim küreselleşme ve beraberinde getirdikleri, bireyin günlük yaşam faaliyetleri içinde daha çok farklılıkla karşılaşmasına sebep olmaktadır. Günümüz insanı artık daha önce adını duymadığı ülkelerden insanlarla çalışabilmekte, eğitim almakta; onların hiç tanımadığı kültürel, dini özellikleriyle daha kolay tanışmaktadır. Başka bir ifadeyle, küreselleşen dünya kültürlerin tanıştığı, kaynaştığı ve bir arada yaşadığı yeni bir düzene sahne olmaktadır. Bu noktada kültür, çokkültürlülük günümüz dünyasının popüler kavramları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Parekh (2002) kültürü, tarih içerisinde yaratılan bir anlam ve önem sistemi, bir grup insanın bireysel ve toplu yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları bir inançlar ve adetler sistemi olarak tanımlar. Duverger (2004) kültürü, bir insan topluluğundan beklenen davranışları tayin eden, rolleri oluşturan, düzenlenmiş davranışlar, düşünceler ve duyuşlar bütünü olarak ifade etmektedir. Köktürk (2006) de kültürün doğada hazır bir şekilde bulunmayan sonradan üretilen ve oluşturulan bir yapı olduğunu belirtmektedir. Özlem (2000) ise kültür kavramını içinde yaşanan toplumdaki miras alınan ve evrensel değerlerle geleceğe doğru genişleyen dinamik bir kavram olarak açıklamaktadır. Bunun yanı sıra her toplumun ortak bir kültürü olduğu, ancak aynı toplum içinde insan toplulukları ortak geçmişleri, yaşadıkları bölge, ekonomik uğraş alanları ve sosyo-ekonomik statülerine göre farklı kültürler geliştirdikleri ifade edilmektedir (Cırık, 2008: 27). Başka bir ifade ile aynı toplum içinde kültürün çeşitli etmenler vasıtasıyla farklılaştığı ve aynı kültür içinde farklı alt kültürlerin meydana geldiği söylenebilir (Polat ve Kılıç, 2013). Nitekim, Güvenç (2002) de kültürün sınırlarıyla ilgili olarak kültür kavramının sınırlarının bir ülkenin coğrafi sınırlarıyla çakışamayacağını belirterek kültür kavramının birçok ülkeyi kapsayabileceği gibi bir ülkenin milli sınırları içinde çok sayıda farklı alt kültürü barındırabileceğini ifade etmektedir. Bu noktada farklı kültürlerin birlikte yaşadığı toplumsal olgu “çokkültürlülük” kavramı öne çıkmaktadır.

Çokkültürlülük deyimi görece yeni bir kavram olmakla beraber çokkültürlülük durumu hiç de yeni değildir. Çeşitli kültürlerin aynı zamanda yan yana birlikte var olduklarını gösterir. Tarihin hiçbir döneminde kültürler birbirleriyle tamamen ilişkisiz, tümüyle içine kapalı olmamışlardır (Çelik, 2008: 321). Tarihsel ve küresel düzeyde bakıldığında çokkültürlülük bir anlamda toplumların genel var oluş biçimi olarak karşımıza çıkarken; günümüzde belli sınırlar (ulus-devlet sınırları) içinde farklı kültürel grupların bir arada yaşamalarının politik olanakları ve sonuçlarıyla ilgili olarak gündeme gelmektedir (Çelik, 2008: 322).

Literatüre bakıldığında çokkültürlülük kavramına ilişkin çeşitli tanımların yer aldığı görülmektedir. Çokkültürlülük; ırk, etnik yapı, dil, cinsel yönelim, cinsiyet, yaş, engelli olma, sosyal sınıf, eğitim, dinsel yönelim ve diğer kültürel boyutların farkına varılmasıdır (APA, 2002). Parekh (2002) çok kültürlülüğün sadece farklılık ve kimlikle ilgili olmadığını bununla birlikte bir grup insanın kendilerini ve dünyayı anlamakta, bireysel ve toplu yaşamlarını düzenlemekte kullandıkları inançlar ve uygulamalarla alakalı olduğunu ifade eder.

Çokkültürlülük tanımları incelendiğinde farklılık kavramı oldukça geniş bir şekilde ele alınmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Çokkültürlü bir hayat, toplum içindeki farklılıkların anlayışla karşılanması ve farklılıkların eşitliğinin güvence altına alınarak ortak bir kültürün oluşturulması olarak ifade edilebilir (Ünlü ve Örtün, 2013). Çokkültürlü toplumlarda bu anlayışın geliştirilmesi süreci çokkültürlü eğitim kavramını ön plana çıkarmaktadır.

Çokkültürlü eğitim, “farklı kültürel özelliklerin ötekileştirici, ayrıştırıcı ve düşmanca tutumlarından sıyrılarak sınıf ortamına dâhil edilmesi ve bunların bütünleştirilmesi” şeklinde ifade edilmektedir (Wilson, 2008; Aktaran: Başbay, 2014). Çokkültürlü eğitim, okullarda, çoğulculuğu ve eşitliği desteklemek amacıyla yapılan önemli, eleştirel bir tartışma oturumu olarak ifade edilmektedir ve bu türden bir eğitim, farklı gruplar arasında diyalog geliştirmeyi amaçlamaktadır (Cırık, 2008). Bunu, bireylerin başka kültürlerin perspektifinden bakabilmelerini, kendilerini daha iyi anlamalarını sağlamak, öğrencilere kendi toplumlarında, hakim kültür içinde ve diğer etnik kültürler içinde iletişim kurmak için ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve yaklaşımı kazandırma amaçları takip etmektedir (Banks, 2013; Aktaran: Aydın, 2013). Bununla birlikte çokkültürlü eğitime ilişkin çeşitli yanılgılar ve ön kabuller de mevcuttur.

Çokkültürlülük ve çokkültürlü eğitim tartışmalı ve karşıt görüşler yaratan bir yapıya sahiptir (Başbay, 2014). Çokkültürlülüğe ilişkin bir diğer yanılı ise çokkültürlü eğitimin Batı’ya karşı tavır geliştiren protest bir hareket olduğu yönündedir. Buna benzer bir başka kabul çokkültürlü eğitimin ülkeyi böleceği ve birliği bozacağına ilişkindir (Banks, 2013; Aktaran: Aydın, 2013). Tüm bunların yanı sıra çokkültürlü eğitimi içeriden ve dışarıdan engelleyen problemlerden biri de halkın, öğretmenlerin, yöneticilerin ve siyasetçilerin bu fikri basite indirgeme eğilimidir. Bazı öğretmenler çokkültürlü eğitimin karmaşık ve çok boyutlu yönünü yadsımakta, yalnızca bir yönüne odaklanmaktadır (Yılmaz, 2016).

Oysaki çokkültürlü eğitimin boyutları açısından bakıldığında tüm eğitimcilere görev düşmektedir. Nitekim, çokkültürlü eğitimin, öğretimi, yönetimi, rehberliği, program geliştirmeyi, performans değerlendirmeyi ve okul iklimini etkilediği konusunda eğitimciler görüş birliği içerisindedirler (Cırık, 2008: 29). Bunun yanı sıra bireylere demokratik tutum ve davranışların kazandırılmasında okullar büyük bir öneme sahiptir (Gömleksiz ve Kılınç, 2014). Bu nedenle eğitimle ilgili olan herkes çok kültürlü eğitim uygulamalarında aktif olarak rol almalıdırlar (Gay, 1994; Akt; Cırık, 2008: 30). Bazı ülkelerde çok kültürlü eğitimin üniversitelerde ve kolejlerde ders olarak okutulması önerilen bir kavram haline gelmiştir. Örneğin Amerika’daki “Öğretmen Eğitiminin Denkliği” ile ilgili ulusal kurul, öğretmen hazırlama programlarına çok kültürlü eğitimin konulması gerektiğini belirtmektedir (Cırık, 2008: 29).

Öğretmenlik, bilgi birikimi, planlama süreci, alan bilgisi, gelişmiş dil becerisi, teknolojik gelişmelere yakınlık ve teknolojik araçları kullanabilme yeteneği, farklı seviye ve kişilikteki öğrencileri tanıma ve yönlendirme, etkili iletişim gibi bir takım yetenekleri ve becerileri gerektirir (Abazaoglu, 2014). Bu açıdan bakıldığında, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin algılarının tespit edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim, öğretmenlerin tutumları, öğrenciler hakkındaki beklentilerini, öğrencilere davranışlarını ve öğrencilerin ne öğrendiklerini anlamlı şekilde belirlemektedir (Irvine, 1990; Aktaran: Villages ve Lucas, 2002). Böyle bir araştırmanın öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitim kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkararak çokkültürlü eğitim uygulamalarında öğretmen faktörüne ışık tutması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Bunlar;

- ✓ İlkokulda görev yapan öğretmenlerin “çokkültürlü eğitime” ilişkin metaforları nelerdir?
- ✓ İlkokulda görev yapacak olan öğretmen adaylarının “çokkültürlü eğitime” ilişkin metaforları nelerdir?

✓ Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının “çokkültürlü eğitime” ilişkin metaforları nasıl bir farklılık göstermektedir?

2. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni ile yürütülmüştür.

Katılımcılar

Bu araştırma, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Samsun ili Asarcık ilçesine bağlı ilkokullarda görev yapan 26 öğretmen ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesinde İlköğretim Bölümü (Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliği, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, İngilizce Öğretmenliği Anabilim dallarında öğrenim gören 54 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma grubu, amaçlı örnekleme maksimum çeşitlilik yöntemiyle belirlenmiştir. İlkokulda görev yapan tüm branş öğretmenleri ve ilgili bölümlerde okuyan öğretmen adayları araştırma grubuna dahil edilerek örnekleme açısından maksimum çeşitlilik elde edilmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yöneltilen; “Çokkültürlü eğitim gibidir; çünkü” sorusuna verdikleri cevaplarla elde edilmiştir. Öğretmen ve öğretmen adaylarından bu ifadeyi kullanarak ve sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini dile getirmeleri istenmiştir. Kavramları algılamak için çoğu zaman, algılamak istediğimiz kavramı başka bir kavrama benzetme ya da iki kavram arasındaki ortak yönleri aklımıza getirme eğilimi gösteririz (Yapıcı, 2015). Bu noktadan hareketle çokkültürlü eğitime ilişkin algıların tespitinde metaforlardan yararlanılması planlanmıştır. Lakoff (1993)’a göre metafor kelimesi bir kavramla ilgili bir veya bir den fazla kelimenin geleneksel anlamının dışında benzer bir kavramı ifade etmek için roman ya da şiir diliyle ifade edilmesidir. Bunun yanı sıra (Yıldırım ve Şimşek, 2008) metaforların insanın çevresinde ve doğada gördüğü anlamsız olarak nitelendirdiği gerçekliklerden yorumlar yoluyla yaşantılarını zenginleştirecek anlamlar kazandırarak metaforların ‘bilmeye’ olan katkısını vurgulamıştır. Metaforlar sıklıkla anlatımı gösterişli hâle getirmek için kullanılan edebî ve tanımlayıcı araçlar olarak görülürler fakat aslında imajların yer değiştirmesiyle etkisini ortaya çıkaran yaratıcı formlardır (Derman, 2014). Bu bağlamda ‘Metaforlar yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgilerle benzerliklerini bularak ilişkiler kurulmasını sağlar ve böylece, yeni bilginin somut olarak açıklanmasına yardım ederler’ (Senemoğlu,2007).

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Öğretmen ve öğretmen adaylarının sahip oldukları metaforlarının analiz edilmesi ve yorumlanması beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar şunlardır: (1) Adlandırma Aşaması, (2) Tasnif Etme (Eleme ve Arıtma) Aşaması, (3) Kategori Geliştirme Aşaması, (4)

Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması ve (5) Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006).

✓ **Adlandırma Aşaması**

Bu aşamada öncelikle araştırmaya katılan öğretmen ve öğretmen adayları tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda adayların yazılarında, metaforların belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakıldı. Her öğretmen ve öğretmen adayının sunduğu kâğıtta dile getirilen metaforlar kodlandı (örneğin: gökkuşağı, çiçek bahçesi, zıt renkler vb...).

✓ **Analiz Etme (Eleme ve Arıtma) Aşaması**

Bu aşamada “metafor analizi” teknikleri kullanılarak her metafor, parçalara ayrıştırıldı ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri bakımından analiz edildi. Katılımcıların yazdıkları metaforlar tek tek okunup gözden geçirilerek, her metafor; 1) metaforun konusu, (2) metaforun kaynağı ve (3) metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından analiz edildi. Bu araştırmada 1 kağıt boş bırakılması, 1 kağıt herhangi bir metafor içermemesi ve 2 kağıt da metaforun konusu ve kaynağı arasında ilişki bakımından uyumsuz olması gerekçesiyle, toplam 4 kağıt elenmiş ve araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu işlem sonucu toplam 71 adet geçerli metafor elde edildi. Her metaforu temsil eden katılımcı ifadelerinden birer *örnek metafor ifadesi* seçildi. Böylece, metaforların her biri için, onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnek metafor ifadelerinin derlenmesiyle birlikte bir “örnek metafor listesi” oluşturuldu.

✓ **Kategori Geliştirme Aşaması**

Bu aşamada, temel olarak öğretmen ve öğretmen adayları tarafından üretilen metaforlar, “Çokkültürlü Eğitim” kavramına ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından incelendi. Bu işlem esnasında 71 metafor hakkında oluşturulan “metafor listesi” dikkate alınarak her metaforun “Çokkültürlü Eğitim” olgusunu nasıl kavramsallaştırdığına bakıldı. Bu amaç için, öğretmen ve öğretmen adayları tarafından üretilen her metafor ilgili tema ile ilişkilendirilerek, toplam 6 farklı kavramsal kategori oluşturuldu.

✓ **Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması**

Bütün veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra katılımcı sayısı (*f*) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Tablo 1: Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının “Çokkültürlü Eğitim” Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar

Metafor Sırası	Metaforun Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)	Öğretmen	Öğretmen Adayı
1.	Gereklilik	1	1,25	-	1
2.	Kargaşa Ortamı	2	2,5	1	1
3.	Çeşitlilik	2	2,5	1	1
4.	Okul	2	2,5	-	2
5.	Halı	1	1,25	-	1
6.	Tüm Dersler Kitabı	1	1,25	-	1
7.	Evren	2	2,5	-	2
8.	Yükseliş	1	1,25	-	1
9.	Uçuşan balonlar	1	1,25	-	1
10.	Araba	2	2,5	1	1

11.	Bir bahçeyi sulamak	1	1,25	-	1
12.	Yürümek	1	1,25	-	1
13.	Aşure	3	3,75	-	3
14.	Dört Mevsim	1	1,25	-	1
15.	Kiler	1	1,25	-	1
16.	Mozaik	1	1,25	-	1
17.	Gökkuşığı	2	2,5	-	2
18.	Azrail	1	1,25	-	1
19.	Çay	1	1,25	-	1
20.	Üniversite Eğitimi	1	1,25	-	1
21.	Karışık Meyve Suyu	1	1,25	-	1
22.	Zor ve Uğraştırıcı Durum	1	1,25	-	1
23.	Herkese Hitap Edebilmek	1	1,25	-	1
24.	Güç	1	1,25	-	1
25.	Dünya	2	2,5	1	1
26.	Evensellik	1	1,25	-	1
27.	Denizdeki Canlılık	1	1,25	-	1
28.	Ağaç	1	1,25	-	1
29.	Bulmaca	1	1,25	-	1
30.	Birikim	1	1,25	-	1
31.	Gelişim	1	1,25	-	1
32.	Hava	1	1,25	-	1
33.	Çok Yönlü Düşünce	1	1,25	-	1
34.	Alışveriş	1	1,25	-	1
35.	Bahçe	1	1,25	-	1
36.	Armoni	1	1,25	-	1
37.	Yemek	3	3,75	1	2
38.	Başarı Basamağı	1	1,25	-	1
39.	Yıl	1	1,25	-	1
40.	Ay	1	1,25	-	1
41.	Dünya Turu	1	1,25	-	1
42.	Futbol	1	1,25	-	1
43.	Kurtlu Elma	1	1,25	-	1
44.	Yaşam	1	1,25	-	1
45.	Monte Kristo Kontu	1	1,25	-	1
46.	Hayatı Anlamak	1	1,25	-	1
47.	Bilgisayar Kursu	1	1,25	-	1
48.	Medeniyet	1	1,25	1	-
49.	Bol Vitaminli Meyve Sepeti	1	1,25	1	-
50.	Zıt Renkler	1	1,25	1	-
51.	Ebru Sanatı	1	1,25	1	-
52.	Beslenmek	1	1,25	1	-
53.	Gökdelen	1	1,25	1	-
54.	Çiçek Bahçesi	1	1,25	1	-
55.	Saat	1	1,25	1	-
56.	Kale	1	1,25	1	-
57.	Karışım	1	1,25	1	-
58.	Kumbara	1	1,25	1	-
59.	Bahçivanlık	1	1,25	1	-

60.	Pazar yeri	1	1,25	1	-
61.	Başarı	2	2,5	1	1
62.	Açık Büfe Kahvaltı	1	1,25	1	-
63.	Paylaşmak	1	1,25	1	-
64.	Ortak Paydada Buluşmak	1	1,25	1	-
65.	İlaç	1	1,25	1	-
66.	Sofra	1	1,25	1	-
67.	Salata	1	1,25	1	-
68.	Birleştirilmiş Sınıf	1	1,25	-	-
69.	Görelilik	1	1,25	-	-
70.	Kaos	1	1,25	-	-
71.	Hayat	1	1,25	1	-
Toplam Metafor Sayısı: 71		Katılımcı Sayısı: 80	Öğretmen: 26	Öğr. Adayı: 54	

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen ve öğretmen adaylarının “çokkültürlü eğitime” ilişkin 71 adet geçerli farklı metafora sahip oldukları, çokkültürlü eğitimi en çok “yemek (3), aşure (3) metaforlarıyla açıkladıkları görülmektedir.

Katılımcıların oluşturdukları metaforların 6 farklı kategoride toplandığı görülmektedir. Bunlar; *Başkalarını Anlamaya Yönelik Perspektif Kazanmak Olarak Çokkültürlü Eğitim, Çok Boyutlu Bilgi Birikimi Gerektirmesi Açısından Çokkültürlü Eğitim, Farklı Olan Hakkında Bilgi Sahibi Olmak Olarak Çokkültürlü Eğitim, Bireysel Farklılıkları Temele Alması Açısından Çokkültürlü Eğitim, Farklılıkların Oluşturduğu Zenginliğe İmkan vermesi açısından Çokkültürlü Eğitim, Ülkelerin Birliği için Tehlike olması Açısından Çokkültürlü Eğitim.*

Tablo 2: Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının “Çokkültürlü Eğitim” Kavramına İlişkin Metaforlarının Oluşturduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar					
	Öğretmen		Öğretmen Adayı		Toplam Frekans	Toplam Yüzde
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)		
Başkalarını Anlamaya Yönelik Perspektif Kazandırması Açısından Çokkültürlü Eğitim	Ortak	%19,2	Yaşam (1),	%9,2	10	%12,5
	Paydada		Hayatı			
	Buluşmak		Anlamak (1),			
	(1), Hayat		Çok Yönlü			
	(1),		Düşünce (1),			
	Gökdelen		Gelişim (1),			
	(1),		Karışık			
	Beslenmek		Meyve			
	(1),		Suyu(1) : 5			
	Medeniyet					
(1): 5						

Çok Boyutlu Bilgi Birikimi Gerektirmesi Açısından Çokkültürlü Eğitim	Saat (1), Dünya (1), Araba(1), Ebru Sanatı (1): 4	%15,3	Futbol (1), Bilgisayar Kursu (1), Yemek (1), Ağaç (1), Okul (1), Evrensel (1), Güç(1), Çay(1), Araba(1), Tüm Dersler Kitabı (1):10	%18,5	14	%17,5
Farklı Olan Hakkında Bilgi Sahibi Olmak Açısından Çokkültürlü Eğitim		Paylaşmak (1), Kumbara (1): 2	Dünya Turu(1), Monte Kristo Kontu (1), Birikim (1), Üniversite Eğitimi (1), Kiler(1), Yürümek(1), Okul(1): 7	%12,9	9	%11,5
Farklılıkların Oluşturduğu Zenginliğe İmkan Vermesi Açısından Çokkültürlü Eğitim	Zıt Renkler (1), Bol Vitaminli Meyve Sepeti(1), Yemek (1), Başarı(1), Karışım(1), Kale(1), Çeşitlilik (1), Sofra (1), İlaç(1), Salata (1): 10	%38,4	Alışveriş (1), Bahçe(1), Armoni(1), Başarı(1), Ay(1), Yemek(1), Hava(1), Bulmaca(1), Denizdeki Canlılık(1), Evren (2), Gökkuşluğu(2), Mozaik (1), Dört Mevsim (1), Aşure (2), Uçuşan Balonlar(1), Yükseliş(1), Çeşitlilik (1), Halı (1): 21	%38,8	31	%38,75

Bireysel Farklılıkları Temele Alması Açısından Çokkültürlü Eğitim	Açık Büfe Kahvaltı (1), Pazar Yeri (1), Bahçıvan (1), Çiçek Bahçesi(1): 4	%15,3	Yıl (1), Aşure (1), Görelilik (1), Herkese Hitap Edebilme (1), Bir Bahçeyi Sulamak(1), Gereklilik(1): 6	%11,1	10	%12,5
Toplumsal Birliğin Önünde Tehlike olması Açısından Çokkültürlü Eğitim	Kargaşa Ortamı (1)	%3,1	Kargaşa (1), Azrail (1), Zor ve Uğraştırıcı Durum (1), Kurtlu Elma(1), Dünya(1), Kaos (1): 6	%11,1	7	%8,75
Toplam	26		54		80	

Tablo 2'ye göre ortaya çıkan kategoriler 6 grupta ele alınabilir. Buna göre öğretmen ve öğretmen adaylarının sahip oldukları metaforlar %38,75 oranıyla en çok "*Farklılıkların Oluşturduğu Zenginliğe İmkan Vermesi Açısından Çokkültürlü Eğitim*", sırasıyla "*Çok Boyutlu Bilgi Birikimi Gerektirmesi Açısından Çokkültürlü Eğitim*" (%17,5); "*Başkalarını Anlamaya Yönelik Perspektif Kazandırması Açısından Çokkültürlü Eğitim*" (%12,5); "*Bireysel Farklılıkları Temele Alması Açısından Çokkültürlü Eğitim*" (%12,5); "*Farklı Olan Hakkında Bilgi Sahibi Olmak Açısından Çokkültürlü Eğitim*" (%11,5); en az "*Toplumsal Birliğin Önünde Tehlike olması Açısından Çokkültürlü Eğitim*" (%8,75) olduğu tespit edilmiştir.

Bu kategorilere ilişkin öğretmen ve öğretmen adayı ifadeleri ve kategorilerin içeriğine yönelik değerlendirmeler aşağıdaki gibi yapılmıştır.

Başkalarını Anlamaya Yönelik Perspektif Kazandırması Açısından Çokkültürlü Eğitim

Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Çokkültürlü Eğitim kavramına ilişkin sahip oldukları metaforların %12,5'i Başkalarını Anlamaya Yönelik Perspektif Kazandırması Açısından Çokkültürlü Eğitim kategorisinde yer almaktadır. Bu kategoride yer alan metaforlarda katılımcıların çokkültürlü eğitimin farklı dil, din, ırk.. vb. özelliklere sahip bireyleri anlamaya yönelik olarak bireylere bakış açısı kazandıran işlevine vurgu yaptıkları tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile katılımcılar, çokkültürlü eğitimi, bireylere farklı olanı anlamaya, kabul etmeye yönelik gerekli tutumu kazandıracak, bireylerin uyumlu birlikteliğini temin eden bir süreç olarak ifade etmektedirler. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin çokkültürlü eğitim metaforlarının %19,2'sinin, öğretmen adaylarının ise %9,2'sinin bu kategoride toplandıkları görülmektedir. Başka bir ifade ile öğretmenler öğretmen adaylarına göre çokkültürlü eğitimi daha yüksek oranda perspektif kazandırma süreci olarak ifadelendirmişlerdir. Bu verilere ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Ö.A.5. *Çokkültürlü Eğitim "Çok yönlü düşünce" gibidir; çünkü çokkültürlü eğitim verilmeyen bir birey tek yönlü düşünür ve olayları tek bir bakış açısıyla yorumlar. Farklı düşünce ve anlayışları kabul etmez ve bunlara yabancı kalır.*

Ö.A.9. *Çokkültürlü Eğitim “hayatı anlamak” gibidir; çünkü tek tip yetiştiren eğitim sistemi yüzünden öğrenciler yetiştiği kültür dışındaki insanları anlamak bir yana dursun onları kabul etmemektedir. Oysaki insanları anlamak hayatı anlamının ilk adımıdır.*

Ö. A. 21 *Çokkültürlü Eğitim “yaşam” gibidir; çünkü farklı insanlarla aynı ortamda, farklı renk ve kültürlere rağmen aynı ortamda aynı durumlara gülmek yaşamın parçasıdır.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “gökdelen” gibidir; çünkü bu eğitimle yetişenler etrafındakileri daha iyi görebilirler.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “ortak paydada buluşmak” gibidir; çünkü dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin hoşgörü içinde devam eden bir süreci ifade eder.*

Çok Boyutlu Bilgi Birikimi Gerektirmesi Açısından Çokkültürlü Eğitim

Öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin sahip oldukları metaforların %17,5’i “*Çok Boyutlu Bilgi Birikimi Gerektirmesi Açısından Çokkültürlü Eğitim*” kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre; öğretmen ve öğretmen adayları çokkültürlü eğitimin bilgi birikimi, iyi bir donanım ve yetkinlik gerektiren bir iş olduğunu; ancak bu şartla amacına ulaşabileceğini ifade etmektedirler. Öğretmen ve öğretmen adaylarını karşılaştırdığımızda ise, öğretmen adaylarının %18,5 oranıyla öğretmenlere (%15,3) göre daha fazla metaforla bu kategoride açıkladığı görülmektedir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının bu kategorideki metaforlarına ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “ saat” gibidir; çünkü bütün aygıtları, pili, akrebi, yelkovanı düzenli çalışırsa çok yararlı kullanılabilir. Ancak, o saatin parçaları tel elde olmadığı sürece saat çalışmayacağı gibi, çok kültürlü eğitim ülkeyi farklı boyutlara götürebilir. Saat koldan kola değiştiğinde ve herkes ayrı ayar yapmaya kalktığında saat doğru zamanı göstermez.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “ebru sanatı” gibidir; çünkü o renge yakışan uygun ara renkler kullanıldığında ortaya eşsiz bir eser çıkar.*

Ö. A. *Çokkültürlü Eğitim “futbol” gibidir; çünkü eğitimi veren kişinin yetkinliğine, uzmanlığına bağlı olarak sonuç iyi olabilir.*

Ö . A. *Çokkültürlü Eğitim “çay” gibidir; çünkü bardağın, kaşığıın çay tabağının farklı işlevleri vardır. Bunları yekpare halinde güzel bir uyum içinde işlevsel hale getiren aşçılık çokkültürlü eğitimidir.*

Farklı Olan Hakkında Bilgi Sahibi Olmak Açısından Çokkültürlü Eğitim

Öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin metaforlarının %11,5’i “Farklı Olan Hakkında Bilgi Sahibi Olmak Açısından Çokkültürlü Eğitim” kategorisinde yer almaktadır. Öğretmenlerin sahip oldukları metaforların %7,6 oranında, öğretmen adaylarının ise %12,9 oranında bu kategoride yer aldığı görülmektedir. Buna göre, öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitimi öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde farklı dil, din, ırk ..vb. özellikteki bireyler hakkında bilgi alma, aktarma süreci değerlendirdiklerini söylemek mümkündür. Bu kategoriye ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “ paylaşmak” gibidir; çünkü eğitim ortamında farklı kültürlere ait yeni bilgiler paylaşılır, böylece zengin bir öğrenme ortamı sağlanır.*

Ö. A: *Çokkültürlü Eğitim “dünya turu” gibidir, çünkü farklı kültürlerden insanlarla bir arada eğitim görmek, birçok farklı kültürü tanıyıp, o kültürlerden kendine bir şeyler katmayı sağlar.*

Farklılıkların Oluşturduğu Zenginliğe İmkan Vermesi Açısından Çokkültürlü Eğitim

Öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin sahip oldukları metaforların en yüksek düzeyde (%38,75) “Farklılıkların Oluşturduğu Zenginliğe İmkan Vermesi Açısından Çokkültürlü Eğitim” kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre öğretmenler (%38,4) ve öğretmen adayları (%38,8) çokkültürlü eğitimi, farklı özelliklere sahip bireylerin bir araya gelmesinin oluşturacağı zenginlikle ifade etmektedirler. Katılımcılar, çokkültürlü eğitimi farklılıkları bir arada yaşayabilir kılan bir süreç olarak ifade etmektedirler. Buna ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Ö.A: *Çokkültürlü Eğitim “ yemek” gibidir; çünkü bir sürü farklı malzeme bir araya geldiğinde güzel tatlar ortaya çıkar.*

Ö.A. *Çokkültürlü Eğitim “halı” gibidir; çünkü her motifin bir anlamı ve o bütüne kattığı değer ve anlam farklıdır.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “aşure” gibidir; çünkü çorbanın içinde ne ararsanız vardır; fakat tadı çok lezzetlidir. Eğitimde de kültürel değerlerin çoğunluğu eğitimden daha olumlu sonuç alınmasını sağlar.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “zıt renkler” gibidir; çünkü yan yana geldiklerinde iterler ama dengeyi kurduklarında da güzel bir armoni oluştururlar.*

Bireysel Farklılıkları Temele Alması Açısından Çokkültürlü Eğitim

Öğretmen ve öğretmen adayları çokkültürlü eğitimi (%12,5) oranında bireysel farklılıkları temele alan bir süreç olarak ifadelendirmektedirler. Öğretmenlerin (%15,3) öğretmen adaylarına göre (%11,1) daha yüksek oranda bu kategoriye ilişkin metafora sahip oldukları görülmektedir. Buna göre, öğretmenler öğretmen adaylarına göre çokkültürlü eğitimi daha fazla oranda bireysel farklılıkları dikkate alan bir süreç olarak ifade etmektedirler. Bunlara ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Ö. A: *Çokkültürlü Eğitim “ aşure” gibidir; çünkü içerisindeki farklı malzemelerin ayrı ayrı, uygun şekilde pişirilmeleri gerekir. Eğitim sürecinde de öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına uygun öğrenme-öğretme stratejilerinin uygulanması gerekmektedir.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “açık büfe kahvaltı” gibidir; çünkü alınan farklı eğitimlerin sentezinin eğitim ortamına taşındığında bireysel farklılıklarda göz önünde bulundurularak zaman, öğrenme ortamı, alıcı verici ve süreç daha fazla verim alabilmek için zenginleştirilmelidir.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “ çiçek bahçesi” gibidir; çünkü her çiçeğe ayrı ayrı özen göstermelisiniz ve aynı ortamı paylaşmalarını sağlamalısınız. Eğitimde aynı şekilde, her çocuğun kültürü farklıdır. İlgi ve alaka seviyeleri farklıdır ancak aynı ortamı paylaşmasını sağlamalıyız.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “ bahçivanlık yapmak” gibidir; çünkü her renkten ve türden bitkiyi aynı anda ve güzellikte yetiştirme çabasıdır.*

Toplumsal Birliğin Önünde Tehlike Olması Açısından Çokkültürlü Eğitim

Öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin metaforlarının %8,75 oranıyla en az “Toplumsal Birliğin Önünde Tehlike Olması Açısından Çokkültürlü Eğitim” kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Öğretmenlerin (%3,1) ise öğretmen adaylarına göre daha az (%11,1) oranda çokkültürlü eğitimi bu kategoriyle ilişkilendirdikleri görülmektedir. Öğretmen ve öğretmen adayları çokkültürlü eğitimin iyi yönetilmediği taktirde toplumsal huzuru bozacağı, ülkede bölünmelere sebep olacağı düşünceleriyle ifade etmişlerdir.

Ö. A: *Çokkültürlü Eğitim “kargaşa ortamı” gibidir; çünkü hangi kültüre neyin verilip ve neye hizmet edileceği bilinmez.*

Ö. A: *Çokkültürlü Eğitim “kurtlu elma” gibidir; çünkü dışarıdan bakıldığında hoş görünse de içinde zaman zaman aksamlar ve olumsuzluklar çıkararak, içten çürütür.*

Ö.A: *Çokkültürlü Eğitim “Azrail” gibidir; çünkü tek bir ülkede farklı dillerle eğitim olmaz.*

Ö: *Çokkültürlü Eğitim “karışıklık” gibidir; çünkü farklı kültürden her öğrenciye o kültürden eğitim vermek zor olabilir. Aslında o eğitimi verecek eğitim kadrosunu oluşturmak zordur.*

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma bulguları öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin en çok “farklılıkların oluşturduğu zenginlik olarak çokkültürlü eğitim” kategorisindeki metaforlara sahip olduklarını göstermektedir. Bu bulguyu, öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitimi farklı özellikteki bireylerin birlikte yaşamasını mümkün kılan, farklılıkların birlikteliğinin zenginlik oluşturduğu bir süreç olarak algıladıkları şeklinde yorumlayabiliriz. Bu bulgu, öğretmenlerin çokkültürlü eğitimi zenginlik olarak gördüğünü ortaya koyan literatürdeki diğer çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Ünlü ve Örtten, 2013; Başarır, Sarı ve Çetin, 2014). Nitekim, National Council for Accreditation of Education (NCATE, 2006) öğretmene ve öğretmen adaylarından beklenen davranışlar arasında “adaylar çeşitliliği önemseyen dersler hazırlayıp uygular ve çeşitliliğe değer veren bir okul ve sınıf ortamı oluşturmayı öğrenir” ifadesine yer vermiştir. Bunun yanı sıra, çokkültürlü eğitim ve kültüre duyalı eğitim yeterlikleri kapsamında öğretmenlere, tüm öğrencilere eğitimsel zenginlik ve çeşitlilik sağlama sorumluluğunun verildiği belirtilmektedir (Villegas ve Lucas; 2002).

Bir başka araştırma bulgusu, öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin metaforlarının “uzmanlık gerektirmesi açısından çokkültürlü eğitim” kategorisinde toplandığı yönündedir. Bu bulguyu, öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitimi bilgi, liyakat gerektiren bir iş olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Ezer, Millet ve Patkins (2006) çok kültürlü eğitimle ilgili sadece olumlu görüş veya tutumlara sahip olmanın yetersiz olduğunu, çok kültürlü farkındalık ile bilgi ve becerilerin davranışa dönüştürülmesi gerektiğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının öğretmenlere göre bu kategorideki metaforlara daha fazla yer verdikleri tespit edilmiştir. Nitekim bu bulgu Barry ve Lechner (1995)'in öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin farkındalık ve tutumlarının ölçüldüğü çalışmanın, öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime ilişkin konular hakkında farkındalık, bilgi sahibi olduklarını ve kültürel çeşitliliğe karşı hazırlıklı olduklarını ortaya koyan bulgusuyla örtüşmektedir.

Araştırma bulguları, öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin metaforlarının bir kısmının “başkalarını anlamayı sağlama açısından çokkültürlü eğitim” kategorisi adı altında toplandığını göstermektedir. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin çokkültürlü eğitime yönelik algı, tutum ve görüşlerinin araştırıldığı çalışmalarda öğretmenlerin çokkültürlü eğitimi farklı etnik köken ve dini inanıştan gelen öğrencilerin rahat hissedebileceği bir atmosfer oluşturmaya çalışmak, kendi kültürlerini anlatmak için onları teşvik etmek, kültürel farklılıklara saygı ve hoşgörünün öğretilmesi olarak değerlendirdikleri görülmektedir (Kaya ve Söylemez, 2014; Ünlü ve Örtten, 2013). Başka bir ifade ile, öğretmenler çokkültürlü eğitimin farklı özelliklere sahip bireyleri anlamayı, onlara saygı duymayı öğretme yönüne vurgu yaptıkları görülmektedir. Nitekim, literatürde çokkültürlü eğitimin bireylerin kendi kültürlerinin farkına varmaları ve saygı duymaları kadar ötekilerin

de kültürlerine yönelik bir farkındalık ve saygı değerlerine sahip olmalarını hedeflediği belirtilmektedir (Arslan, 2016). Bunun yanı sıra öğretmenlerin bu kategorideki metaforlarının öğretmen adaylarınıninkinden fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada, öğretmenlerin alanda bu tür örneklerle karşılaşılıyor olmalarından dolayı bu yönde bir vurgu yaptıkları düşünülmektedir.

Araştırma bulguları, öğretmen ve öğretmen adayları çokkültürlü eğitimi bireysel farklılıkları temele alan bir süreç olarak gördüklerini göstermektedir. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin çokkültürlü eğitimi farklı dil, din ve etnik kökenden gelen öğrencilerin kendilerini rahat hissettikleri, fırsat eşitliğine dayanan bir sınıf atmosferi olarak algıladıklarına yönelik çalışma sonuçlarına rastlanmaktadır (Kaya ve Söylemez, 2014; Ünlü ve Örtten, 2013). Bunun yanı sıra öğretmenlerin bu kategorideki metaforlarının öğretmen adaylarınıninkinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile, öğretmenlerin çokkültürlü eğitimi bireysel farklılıkları dikkate alan bir eğitim süreci olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bu durumu öğretmenlerin alanda, uygulama aşamasında yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak ifade ettikleri şeklinde yorumlamak mümkündür.

Araştırma bulguları, öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin metaforlarının bazılarının “farklı olan hakkında bilgi sahibi olmak açısından çokkültürlü Eğitim” kategorisinde yer aldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra, öğretmen adaylarının bu kategorideki metaforlarının öğretmenlerden daha fazla olduğunu göstermektedir. Başka bir ifade ile, öğretmen adayları çokkültürlü eğitimi farklı kültürler, bireylerle ilgili bilgi kazandırma süreci olarak görmektedirler. Nitekim literatürde öğretmenlerin, alışlagelmiş uygulamalarının dışında, farklı renkteki yazarların yazdıkları eserlere ilişkin ödevler verdikleri, farklı kültürler uygun ders etkinlikleri hazırladıkları ve çeşitliliğe değer verdiklerini, farklı kültürler hakkında bilgilerin öğretilmesinin toplum için faydalı olacağına inandıklarını ortaya koyan çalışmalara rastlanmaktadır (Johnson, 2008; Üner ve Örtten, 2013).

Araştırma bulguları, öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitimi toplumsal birlik önündeki bir tehlike olarak gördükleri yönündedir. Öğretmen adaylarının bu kategorideki metaforlarının öğretmenlerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguyu öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitimi çok iyi yönetilmesi ve planlanması gereken, aksi taktirde toplumsal çözümlere sebep olabilecek bir süreç olarak gördükleri şeklinde yorumlamak mümkündür. Literatürde bazı araştırmacıların çokkültürlü eğitim kavramının iyi niyetli gibi görünse de bir ulusu kategorize ederek bölmeye çalışan bir yapısının olduğunu iddia ettikleri görülmektedir (Başbay, 2014). Nitekim bazı araştırmacılar çokkültürlü eğitimin bütünleşmeyi engellediğini, siyasetin, kültürün ve medeniyetin sonu anlamına geldiğini ileri sürmektedirler (Altınbaş, 2006). Bunun yanı sıra bazı öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitimi kötüye kullanıma açık, milli kültüre aykırı ve ayrışmalara sebep olabilecek bir unsur olarak gördüklerini ortaya koyan araştırmalara da rastlanmaktadır (Üner ve Örtten, 2013).

Araştırmanın geneline bakıldığında, öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin algılarının olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç literatürde öğretmenlerin çokkültürlü eğitim algılarını inceleyen diğer çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Marangoz, Aydın ve Adıgüzel, 2015; Aydın ve Topluoğlu, 2014) Bunun yanı sıra, çokkültürlü eğitimin işlevleri açısından öğretmenler ve öğretmen adayları arasında farklı bakış açılarının olduğu, bunun çokkültürlü eğitime ilişkin metaforlarına yansıdığı görülmüştür. Bu durumu öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin bir kazanımı olarak değerlendirmek mümkündür. Öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime bakış açıları ise daha çok popüler kültür, haber medya ve film, geleneksel öğretmen eğitim programından etkilenebilmektedir (Locke, 2005; akt, Bulut ve Sarıçam, 2016). Ayrıca araştırma sonuçlarının

çokkültürlü eğitim kuramcısı Banks (2013)'ün öğretmenler, eğitimciler, yöneticilerin çokkültürlü eğitimi basite indirgeme, çokkültürlülüğün yalnızca bir yönüne odaklanma tespitiyle örtüştüğü görülmektedir.

5. ÖNERİLER

- Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime ilişkin algılarının şekillenmesine etki eden değişkenler araştırılabilir.
- Öğretmenlerin çokkültürlülük yeterliği araştırılabilir. Öğretmenlere de çokkültürlü eğitim hakkında bilgilendirme seminerleri verilebilir.
- Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere yönelik de benzer çalışmalar yapılabilir.
- Çok kültürlülüğün ve çok kültürlü eğitimin doğru öğretilmesi gerekmektedir. Bu nedenle Eğitim Fakültelerinde çokkültürlü eğitim konularının bir ders olarak okutulması, çokkültürlü eğitim anlayışının sağlıklı bir şekilde yaygınlaşmasını sağlayabilir.

6. KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ. (2014). Dünyada Öğretmen Yetiştirme Programları Ve Öğretmenlere Yönelik Mesleki Gelişim Uygulamaları, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages (İsmail Yıldırım Armağanı)*, 9(5), 1-46. doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6585>.
- Altınbaş, D. (2006). Avrupa Ve Çokkültürlülük: Fransa Örneği. *Stratejik Analiz*, 78, 52-61.
- American Psychological Association (APA), (2002). *Guidelines On Multicultural Education, Training, Research, Practice and Organizational Change For Psychologists*. <http://www.apa.org/pi/multiculturalguidelines/homepage.html>
- Arslan, S. (2016). Çokkültürlü Eğitim Ve Türkiye: Mevcut Durum, Beklentiler, Olasılıklar, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(57). doi: 10.17755/esosder.97373.
- Aydın, H. ve Tonbuloğlu, B. (2014). Graduate Students Perceptions? On Multicultural Education: A Qualitative Case Study. *Eurasian Journal of Educational Research*, 57, 29-50, doi:10.14689/ejer.2014.57.3.
- Banks, J. A. (2013). *Çok Kültürlü Eğitime Giriş*. H. Aydın, (Çev.). Anı Yayınları / Eğitim Dizisi.
- Barry, N. H. ve Lechner J. V. (1995). Preservice Teachers' Attitudes about and Awareness of Multicultural Teaching and Learning, *Teaching and Teacher Education*, 11(2), 149-161.
- Bulut, M. Ve Sarıçam, H. (2016). Okul Öncesi Öğretmen Ve Öğretmen Adaylarında Çokkültürlü Kişiliğin Çokkültürlü Eğitim Tutumları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1).
- Cırık, İ. (2008). Çok kültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 27-40.
- Çelik, H. (2008). Çokkültürlülük ve Türkiye'deki Görünümü. *U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 15, 319-332.
- Derman, A. (2014). Lise Öğrencilerinin Kimya Kavramına Yönelik Metaforik Alguları, *Turkish Studies International Periodical For The Languages (İsmail Yıldırım Armağanı)*, 9 (5). doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6738>, p.749-776.

- Duverger, M. (2004). *Siyaset Sosyolojisi*. Ş. Tekeli (Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları
- Ezer, H., Millet, S. ve Patkins, D. (2006). Multicultural Perspectives in the Curricula of Two Colleges of Education in Israel: The Curriculum is a Cruel Mirror of Our Society. *Teachers And Teaching*, 12(4) : 391- 406.
- Gömlüksiz, M. N. ve Kılınç, H. H. (2014). Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages (İsmail Yıldırım Armağanı)*, 9(5). doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6797>, p.993 -1004.
- Güvenç, B. (2002). *İnsan ve Kültür*. (9.bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Johnson, C. (2008). Meeting Challenges in US Education: Striving For Success In A Diverse Society. In *The Education of Diverse Student Populations*. Springer.
- Kaya, Y. Ve Söylemez, M. (2014). Öğretmenlerin Çokkültürlülük Ve Çokkültürlü Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi: (Diyarbakır Örneği), *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11).
- Köktürk, M. (2006). *Kültürün Dünyası*. Ankara: Hece Yayınları.
- Lakoff G. (1993). The Contemporary Theory Of Metaphor. Ortony A. (Ed.) *Metaphor and Thought* içinde New York: Cambridge University Press.
- Marangoz, G., Aydın, H. Ve Adıgüzel H. (2015). Öğretmenlerin Çokkültürlü Eğitime Karşı Algısı. *International Periodical For The Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7): 709-720
- National Council For Accreditation Of Teacher Education (NCATE). (2006). *Professional Standards For The Accreditation Of Schools, Colleges, And Departments Of Education*. www.ncate.org
- Oğuzkan, F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özlem, D. (2000). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*. İstanbul: İnkılap.
- Parekh, B.(2002). *Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek: Kültürel Çeşitlilik Ve Siyasal Teori*. B. Tanrıseven (Çev.). Ankara. Phoenix Yayınevi.
- Polat, İ. Ve Kılıç, E. (2013). Türkiye’de Çokkültürlü Eğitim Ve Çokkültürlü Eğitimde Öğretmen Yeterlilikleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1): 352-372
- Saban, A., Koçbeker, H.N. Ve Saban A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analiz Edilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 6(2).
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim Öğrenme Ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Ünlü, İ. ve Örtten, H. (2013). Öğretmen Adaylarının Çokkültürlülük ve Çokkültürlü Eğitime Yönelik Algılarının İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 287-302.
- Villages, A. M. ve Lucas, T. (2002). Preparing Culturally Responsive Teachers: Rethinking The Curriculum. *Journal of Teacher Education*, 53, 20-32.
- Yapıcı, İ.Ü. (2015). Lise Öğrencilerinin Biyoloji Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(55) :139-147

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, F. (2016). Multiculturalism and Multicultural Education: A Case Study of Teacher Candidates' Perceptions. *Cogent Education*, doi: <http://dx.doi.org/10.1080/2331186X.2016.1172394>